

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17 (60)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК 37

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр.: наук. зап. Рівнен. держ. гуман. ун-ту. Вип. 17 (60) / Рівнен. держ. гуман. ун-т; [редкол.: В.В.Вербець, М.С.Янцур, І.Д.Бех та ін.]. — Рівне: РДГУ, 2017. — 332 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем гуманітарної парадигми сучасної освіти, дидактики новітньої школи, соціалізації та ресоціалізації в освітньому просторі, компетентнісної підготовки педагога та використання інноваційних освітніх технологій у дошкільній, загальноосвітній, професійній і вищій освіті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів, вчителів, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романишина Наталія Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'язнознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 29.06.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

zahal'noosvitn'oyi shkoly yak sotsial'no-pedahohichna problema / V.I. Shakhnenko // Visnyk KhNU imeni V.N. Karazina. Seriya: Valeolohiya: suchasnist' i maybutnye (Teoriya ta metodyka navchannya fizychnykh kul'turi ta osnovam zdorov'ya): zb. nauk. prats'. – Kh.: KhNU im. V.N. Karazina, 2011. – № 951. – S. 42-50.

8. Shchorichna dopovid' pro stan zdorov'ya naselennya, sanitarno-epidemiolohichnu sytuatsiyu ta rezul'taty diyal'nosti systemy okhorony zdorov'ya Ukrainy; za red. O. Kvitashvili. – K.: MOZ Ukrainy, DU «UISD MOZ Ukrainy». – 2015. – 460 s.

Ю.А. ГЛИНЧУК. ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К ПРЕДОТВРАЩЕНИЮ УЧЕНИЧЕСКОГО ТРАВМАТИЗМА

Статья посвящена проблеме подготовки будущих учителей начальных классов к предотвращению ученического травматизма как составляющей их профессиональной трудовой компетентности. Обосновано актуальность и не только педагогическую, но и социальную значимость данной проблемы. Описано технологию подготовки будущих учителей начальных классов к предотвращению ученического травматизма. Приведено разработку соответствующего практического занятия.

Ключевые слова: будущие учителя начальных классов, ученики младшего школьного возраста, предотвращение ученического травматизма, профессиональная трудовая компетентность, профессиональная подготовка.

Yu.A. GLINCHUK. THE PREPARATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO THE PREVENTION OF PUPILS' TRAUMATISM

The article is devoted to the problem of the preparation of the future primary school teachers to the prevention of pupils' traumatism as a part of their professional health and safety competence. The topicality, pedagogical and social significance of the given issue have been considered. The technology is described in the preparation of future primary school teachers to the prevention of pupils' traumatism. The plan of the relevant tutorial has been provided as well.

Key words: future primary school teachers, pupils of primary school age, prevention of pupils' traumatism, professional health and safety competence, professional training.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф., дійсн. член АПЧН С.В. Лісова.

Одержано редакцією 12.05.2017 р.

УДК: 373. 2. 091. 4

Т.О. ПАВЛЮК

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОЇ МАТЕМАТИКИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті обґрунтовано актуальність проблеми використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів. Висвітлено найбільш поширені народні міри вимірювання та лічби і описано їх можливість застосування в умовах сучасного дошкільного навчального закладу.

Ключові слова: дитина дошкільного віку, дошкільний навчальний заклад, математика, народна математика, народні міри вимірювання.

Український народ упродовж століть нагромаджував педагогічний досвід виховання підростаючих поколінь. Складовою педагогічної скарбниці минулого є народна математика. Історія розвитку математичної думки народу України мало відображена у дослідженнях педагогів, істориків і навіть етнографів. Водночас позитивний вплив на розвиток дитини дошкільного віку фольклору, народних ігор, народних пісень і танців та інших елементів культури українців відмічали ще Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський та К. Ушинський. Деякі аспекти проблеми знаходимо у дослідженнях і сучасних науковців – О. Богініч, А. Богуш [2], Е. Вільчковського, А. Вольчинського, Л. Граціанської, К. Крутій, Н. Лисенко, Л. Плетеницької, Н. Труш.

Метою статті є висвітлення проблеми використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.

Народна математика – це сукупність народних математичних знань та навичок, в основі якої лежать потреби практичної діяльності (необхідність виконання різних арифметичних дій при проведенні землемірних робіт, зведенні житла та інших споруд тощо) [2]. Народна математика ввібрала в себе багатовікову культуру виховання та навчання дошкільників в межах родини. З покоління в покоління передавалися загадки, приказки, прислів'я, казки та загадки, які вміщували різні напрями формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: число, множину, розмір, час, простір, вимірювання тощо.

Як елемент культурно-розвиваючого середовища дошкільного навчального закладу, народна математика набуває сьогодні особливого значення, адже спостерігається розрив зв'язків між поколіннями, втрата традицій сімейного виховання, а пріоритетними завданнями визначаються виховання національної самосвідомості, любові до рідної землі, усвідомлення дитиною своєї етнічної спільності з народом [6].

Саме виховання патріота української держави ставить на передній план збереження та примноження традицій власного народу. Неоціненний багаж знань, що несе в собі народна математика, робить означену проблему гостро актуальною в умовах сучасності.

Дослідниця Л. Плетеницька пропонує ознайомлювати дітей дошкільного віку з основами народної математики через навчання їх способам лічби та обчислення, старовинним математичним письмом та його носіями,

© Т.О. Павлюк, 2017

одинацями вимірювання, приладдям для вимірювання [3].

Питання про те, як у минулому народні знання з лічби і вимірювання використовувались для ознайомлення дітей з математичними поняттями, неодноразово порушувались науково-педагогічній літературі В. Бобініним, К. Щербиню, Л. Плетеницькою.

Основними джерелами народних математичних знань є етнографічний матеріал, усна народна творчість, одяг, архітектура, орнаменти, народні звичаї і традиції. Низку публікацій присвячених проблемі дослідження зустрічаємо в Л. Граціанської та В. Зінич. Зокрема, В. Зінич розглядає класифікацію народних мір вимірювання, враховує відомий принцип поділу народних мір, а в працях Л. Граціанської здійснено підбір народних традицій навчання математики. Народну мудрість черпає автор в еволюції поняття числа та його властивостей і у способах лічби та вимірювання, процесі формування просторових уявлень і знань у галузі геометрії, народних мірах вимірювання українців на різних етапах історичного розвитку.

Низка досліджень етнографів та педагогів присвячена народним задачам. Так, у 1876 р. відомий український етнограф М. Драгоманов зібрав і упорядкував цікаві народні задачі. К. Щербина також вказує на роль народних задач, прийомів лічби і вимірювання у програмі початкових класів школи, подає для використання в шкільній практиці матеріали, зібрані вчителями в різних областях України [7].

За дослідженнями К. Крутій та Л. Плетеницької навчання дитини математики має йти саме так як виникали і розвивались математичні поняття, починаючи з усної народної творчості, які широко в ній відображені. Лічилка, казка, прислів'я, приказки, загадки, народні задачі – основні етапи формування математичних понять засобами народної дидактики [3].

Дослідниця Є. Шаталова досліджувала проблему використання математичних загадок в дитячому садку та довела їх ефективність [6].

Важливим кроком використання елементів народної математики під час навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу є формування науково обґрунтованих знань з історії математики та їх практичне застосування, які сприяли б удосконаленню освіти дошкільнят, забезпечували більш високу обізнаність дітей та якість їхньої підготовки до школи. Одна із складових виховання дошкільнят – формування їхнього наукового світогляду, під яким розуміють систему поглядів на світ, що нас оточує, можливість його пізнання людиною, ставлення її до суспільства і праці. Формуючи світогляд, систему поглядів на природу й суспільні явища, які ґрунтуються на даних науки та історії розвитку людства загалом, педагог ознайомлює дітей з народною математикою та практичним застосуванням її у господарській діяльності людей.

Народна математика – це система народних математичних знань про старовинне математичне письмо, народні одиниці та прийоми вимірювання, народні математичні прилади, народні способи лічби, обчислення та методика вивчення народної математики, а й використання цих знань у діяльності, саме тій де були найбільш необхідними. Важливим завданням для розуміння та засвоєння таких понять є використання їх дітьми в навчально-виховному процесі та порівняння їх з сучасними математичними положеннями [7].

Основними напрямками роботи з дітьми можна вважати тематичні бесіди такі, як: ознайомлення з історією математики; розкриття зв'язків математики з дійсністю, походження математичних понять; місця практичної діяльності в розвитку математики; розкриття прикладного значення математики; використання відомостей з народної математики в господарській діяльності дошкільників; значення логічних міркувань у науці, особливо математиці, для пізнання реальної дійсності; встановлення міжпредметних зв'язків тощо. Усе це повинно переплітатись, доповнюватись, знаходити відображення в різних формах роботи вихователя як на заняттях, так і в повсякденній практиці.

Для ефективності проведених бесід з дошкільниками, їх слід підкріплювати практичною діяльністю. Тому зміст курсу математики, ілюстративні вправи, завдання потрібно представити таким чином, щоб формувати світогляд. Короткі бесіди, зауваження, довідки, коментарі, доцільно поєднувати та підкріплювати цікавими практичними завданнями та іграми. Відтак науковий світогляд у свідомості дітей стане складовою частиною математичного знання. Така робота проводиться на заняттях, екскурсіях, прогулянках, господарській діяльності, де діти навчаються спостерігати предмети і явища навколишнього світу, встановлювати зв'язки між різними явищами, узагальнювати спостереження [4].

Що ж до історії становлення народної математики, то вона охоплювала всі розділи сучасної методики формування елементарних математичних уявлень у дошкільників, що свідчить про її важливість.

Історичні відомості про розвиток математики є цікавими для дітей. Особливе місце в бесідах педагога з дітьми займає ознайомлення їх із стародавньою геометрією та народними мірами для вимірювання величин. Скажімо такі бесіди, як походження геометрії (перші відомості з геометрії виникли в Єгипті, Вавилоні, Китаї й були пов'язані з розвитком землеробства, потребами архітектури. Слово “геометрія” грецького походження; воно означає “землемірство”);

Відомості про геометричні фігури (про коло як одну з найважливіших геометричних фігур. Форму кола люди з давніх-давен спостерігали в природі – її має обрис сонця, хвилі, якщо у спокійну воду кинути камінь. Людина із зав'язаними очима не може йти по прямій лінії, а збивається на коловий рух. Є багато прикладів, коли людина, що заблукала, рухається по колу і повертається у вихідне місце. Виявляється, що для того, щоб зберегти прямолінійний рух, не контролюючи його очима, тіло повинно бути точно симетричним. Однак таке в живій природі неможливе. Поняття “лінія” у перекладі з латинської мови означає – льон, льняна нитка, шнур);

Українські селяни мали уявлення про просту й ламану лінії, про властивості рівнобіжних ліній тощо. При будівництві хат та виготовленні бондарських виробів використовували властивості діагоналей прямокутника (щоб побудувати стіни під прямим кутом), обчислювали відношення довжини кола до діаметра (за останній приймали

третину довжини кола). Бондарі та теслярі вміли користуватися циркулем. Розписуючи хати, побутові вироби, селяни послуговувалися різними геометричними фігурами. Українцям були відомі оригінальні прийоми визначення відстані до недоступного предмета, виміру площі земельних ділянок різноманітних форм. Знали й основи механіки, які використовували при будівництві хат, вітряків, культових споруд та ін. [2]

Ознайомлюючи дітей з народними мірами, водночас ознайомлюємо їх з історією наших дідів і прадідів, з їхніми звичаями, традиціями, культурою, розвиваємо мислення, пам'ять, мовлення. Оскільки вимірювання – складний вид математичної діяльності, тому для поглиблення знань дітей про вимірювання в навчально-виховному процесі використовуються елементи народної математики. Так, після ознайомлення дітей з вимірюванням довжини предметів за допомогою умовної мірки пропонується малюкам виміряти ту саму довжину, однак уже іншою міркою – народною. З назвами народних математичних мір діти зустрічаються в повсякденному житті. Скажімо, у казках, зокрема з такими невідомими їм одиницями виміру, як “дюйм” (“Дюймовочка” Г. Андерсена). Отож вихователю слід знати й уміти пояснити значення, історичне походження даної одиниці виміру та порівняти її із сучасними одиницями, ознайомити з народними способами вимірювання

Слід зауважити, що найдавнішими засобами лічби, вимірювання були частини тіла людини. Їх використання зумовлювалося зручністю, адже завжди із собою. Так, для лічби використовувалися пальці та частини рук (колодочки). На кожній руці налічувалося по 30 колодочок (15 з одного боку і 15 – з іншого). Народні міри вимірювання також відображають назви частин тіла – палець, дюйм, п'ядь, долоня, стопа, лікоть, крок, розмах рук, аршин (походить від руки).

Серед українського народу часто використовувалася міра сажень, який становив 6 ліктів (або відстань між витягнутими руками). Сажень був основною мірою, були і похідні від нього міри: маховий сажень, косий сажень та короткий сажень. Довжина махового сажня визначається розмахом рук або дорівнює росту людини з піднятими вгору руками. Косий сажень – відстань від лівого каблучка до кінця пальців витягнутої вгору правої руки. Розмір косого сажня можна визначити й іншим способом: мотузку перекинути через зігнуту в лікті руку так, щоб її кінці торкалися землі біля ступні. Довжина цієї мотузки і буде косим сажнем. Короткий сажень дорівнював довжині в три лікті [2].

Більшість із вищезначених мір мало використовуються у сучасності. Однак є міри вимірювання, якими ми користуємося щоденно. Серед них – пучка – це три пальці – великий, вказівний і середній, складені разом. Найчастіше вона використовується під час приготування їжі. В народі ще її називають щіпка або дрібка. Важливою мірою українських господинь залишається крок. Зокрема ця міра застосовується під час розподілу землі на городі. З предметів використовували картоплини, квасолінки, палички та ін. Для економії лічби існували числові групи: пара, трійка, п'ятка, десяток, копа тощо. Парами лічили худобу, птицю, хатнє добро (чоботи, підшви), трійками – нитки у прядиві (три нитки складали чисницю), п'ятками – снопи, десятками – яйця, гарбузи, кавуни, копами – яйця та снопи.

Українська народна математика мала у своєму арсеналі оригінальні способи зображення чисел. Одиниці позначалися паличками, десятки – хрестиками, сотні – кружечками, тисячі – квадратиками. Що ж до дробових чисел, то їх передавали переважно в усній формі з відповідними назвами (половина, чверть, осьмушка, шістнадцятка та ін.). Письмово (невеличкими горизонтальними рисками) зображалися лише найбільш уживані дробі.

Для написання числових знаків використовували найрізноманітніші предмети (дощечки, палички). Проте найчастіше для цього послуговувалися одвірками, дверима, стінами, на яких малювали рисочки або карбували зарубки. Досить поширеним засобом для позначення чисел були зарубки на невеличких дощечках, прямокутних брусах чи палицях. Такі своєрідні “документи” використовували лісоруби, ремісники, ними послуговувалися, позичаючи гроші, здаючи податки, засипаючи в амбари на зберігання зерно тощо. Карбування у різних місцевостях України мало різні назви (карбики, цурки, раваші, бірки) [7].

Арифметичні дії виконувалися усно. Існували своєрідні народні назви дій – додати, докласти, відкинути, відлічити. Поширеним був спосіб додавання, коли спочатку додавалися сотні, потім десятки, а в кінці – одиниці. Множили шляхом повторного послідовного додавання. Ділення виконували, підбираючи частку послідовним повторним відніманням.

Назви давніх народних мір площі (землі) характеризуються тим, що взяті вони або від кількості затрачуваного на обробіток часу, або від кількості висіяного насіння, або від кількості зібраного на даній площі врожаю («на один день косіння» або «на одного косаря»). Молоко міряли літрами, півлітрами, децями – дві деці і одна деця (двісті і сто грамів). Горілку міряли квартирками, що дорівнювали 250 г (150 г), кілішками – 25 г, порціями – 100 г. [7]

Вчені зазначають, що ознайомлення зі способами лічби, вимірюванням, математичним письмом має відбуватися у зв'язку з історією свого народу. Вивчивши праці математиків, істориків, етнографів з питань розвитку математичних знань українського народу, вони визначили важливі аспекти ознайомлення дітей з народною математикою як складовою народознавства в дошкільному закладі. Це ознайомлення дітей зі своєрідними народними способами лічби та вимірювання: вимірювання довжини за допомогою частин людського тіла (лікоть, палець, п'ядь, вершок, долоня, рука, аршин, сажень), відстані кроками та переходами (поки чути вола, за добу, за місяць, від сходу до сходу), об'єму рідких (кварта, гранець, відро) та сипучих (пуд, фунт, пучка) речовин, площі за кількістю висіяного зерна чи часу обробки землі однією людиною тощо [5].

Отже, використання елементів народної в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів є різноплановим і може застосовувати як на заняттях з формування елементарних математичних уявлень, так і у різних видах життєдіяльності. За допомогою кроків діти можуть виміряти довжину групової кімнати, доріжки, яка веде на город чи дитячий майданчик. Пучками можуть рахувати сипучі речовини тощо. Дрібні предмети з природного матеріалу (камінчики, каштани, горіхи, квасоля, палички) можуть слугувати лічильним матеріалом.

Таким чином, у процесі застосування елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів, підвищується інтерес дітей до математики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – [2-е вид., доп.]. – К.: Вища школа, 2002. – 407 с.
2. Народна математика: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/semisvetik/ss-7420359>. – Заголовок з екрану.
3. Плетеницька Л. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку / Л.С. Плетеницька, К.Л. Крутий. – Запоріжжя: ЛПІС, 2002. – 156 с.
4. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка / М.Г. Стельмахович. – К.: Рад. школа, 1985. – 312 с.
5. Стельмахович М. Теорія і практика українського національного виховання / М. Стельмахович. – Івано-Франківськ, 1996. – 180 с.
6. Шаталова Є.В. Використання математичних загадок в дитячому садку / Є.В. Шаталова. – Белгород, 1997. – С. 157.
7. Щербина К.М. Народна математика і школа / К.М. Щербина. – Х., 1929. – 19 с.

REFERENCES

1. Bohush A.M. Ukrayins'ke narodoznavstvo v doshkil'nomu zakladi: navch. posib. / A.M. Bohush, N.V. Lysenko. – [2-he vyd., dop.]. – K.: Vyshcha shk., 2002. – 407 s.
2. Narodna matematyka: [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.slideshare.net/semisvetik/ss-7420359>. – Zaholovok z ekranu.
3. Pletenyts'ka L. Lohiko-matematychnyy rozvytok ditey doshkil'noho viku / L.S. Pletenyts'ka, K.L. Krutiy. – Zaporizhzhya: LIPS, 2002. – 156 s.
4. Stel'makhovych M.H. Narodna pedahohika / M.H. Stel'makhovych. – K.: Rad. shkola, 1985. – 312 s.
5. Stel'makhovych M. Teoriya i praktyka ukrayins'koho natsional'noho vykhovannya / M. Stel'makhovych. – Ivano-Frankivs'k, 1996. – 180 s.
6. Shatalova Ye.V. Vykorystannya matematychnykh zahadok v dytyachomu sadku / Ye.V. Shatalova. – Byelhorod, 1997. – S. 157.
7. Shcherbyna K.M. Narodna matematyka i shkola / K.M. Shcherbyna. – Kh., 1929. – 19 s.

Т.А. ПАВЛЮК. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ НАРОДНОЙ МАТЕМАТИКИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

В статье обоснована актуальность проблемы использования элементов народной математики в учебно-воспитательном процессе дошкольных учебных заведений. Освещены наиболее распространенные народные меры измерения и счета и описано их возможность применения в условиях современного дошкольного образовательного учреждения.

Ключевые слова: ребенок дошкольного возраста, дошкольное образовательное учреждение, математика, народная математика, народные меры измерения.

Т.А. PAVLYUK. USE OF ELEMENTS OF NATIONAL MATHEMATICS IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article substantiates the relevance of using elements of folk mathematics in the educational process of preschool education. Deals with the most common measure of national measurement and counting and described their applicability in today's kindergarten.

Key words: child preschool, pre school, Math, Math folk, traditional measures of measurement.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. Ю.В. Пелех.

Одержано редакцією 03.05.2017 р.

УДК: 373.2: 070

Ю.Б. СЕМЕНЯКО

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ СПОЖИВАННЯ МЕДІА-ПРОДУКЦІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї

Взаємодія підростаючого покоління з медіа-засобами вимагає від наукового співтовариства відповідей на питання про умови безпеки їх використання, визначення якісної медіа-продукції, формування критичного мислення тощо. Стаття присвячена актуальній проблемі виховання у дошкільників культури споживання медіа-продукції. Головним фактором становлення культури споживання медіа-продукції особистості є соціальна група, в якій вона виховується, та цінності, які в ній панують. Тому своєчасна увага і позитивний приклад дорослих сприяють прищепленню дітям навичок грамотної споживчої поведінки. У статті подано результати анкетування батьків дітей старшого дошкільного віку щодо їхньої обізнаності з проблемою виховання культури споживання медіа-продукції у дітей, виявлення виховного потенціалу сім'ї та її можливостей щодо здійснення роботи в означеному напрямку.

Ключові слова: культура споживання, медіа-інформація, медіа-культура, засоби масової інформації, анкетування.

Сьогодні, діти зростають у столітті інформаційних технологій. Це значно впливає на їх життя – більшість із них уже просто не можуть існувати без постійного задоволення потреби в новій інформації. Щодня отримуючи і обробляючи величезний обсяг інформації дитина не завжди правильно її розуміє, аналізує і може використовувати.

© Ю.Б. Семеняко, 2017

ЗМІСТ

Павелків Р.В. Проблема розуміння та утвердження цінності особистості сучасним педагогом.	3
Малафійк І.В. Суб'єктність як якість сучасної освіти.	6
Руденко В.М. Зміст вищої освіти як предмет педагогічного проектування в контексті культури.	11
Бєленька Г.В. Формування фахової компетентності майбутніх педагогів під час навчання в університеті.	15
Лінник О.О. Закономірності та принципи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах вищого навчального закладу.	19
Пелех Ю.В., Непеляк М.С. Глобалізаційний вимір сучасного вищого навчального закладу: інноваційний погляд.	22
Волинець К.І. Людський капітал як фактор інноваційного розвитку вищого навчального закладу.	25
Оксенюк О.В. Науковий парк у системі освітологічної підготовки фахівців.	29
Мищенко Т.О., Стадник Н.В. Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти.	32
Петрук Л.П. Теоретико-методичні основи організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні.	37
Сяська І.О. Впровадження системи екологічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах на засадах сталого розвитку.	40
Гнедко Н.М. Технології віртуальної та доповненої реальності в освітньому середовищі вищого навчального закладу.	44
Булгаков В.П. Теоретико-методологічні засади педагогічної творчості та майстерності в умовах інформаційного суспільства.	48
Серковська-Монка Ядвіга Що нейронаука може внести до дидактики?.	51
Карпенчук С.Г. А якщо звернутися до «Пампедії»	55
Белова С.А. Педагогіка співробітництва у практиці експериментальних Бременських шкіл 20-х рр. XX ст.	60
Галатюк М.Ю. Цикл навчального пізнання – основа моделювання навчально-пізнавальної діяльності учнів з природничих предметів.	64
Остапчук М.В. Методика теоретичного вивчення теми з фізики «Світловий потік і фотометричні величини» в класах природничо-математичного профілю.	67
Мороз Л.В., Трофімчук В.М., Василькевич С.С. Використання методу портфоліо в практиці навчання іноземної мови.	71
Шевчук О.А. Формування валеологічного світогляду старшокласників загальноосвітнього навчального закладу щодо усвідомлення сутності дорослого життя.	75
Плисюк О.Р. Методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі з врахуванням різниці в темпі засвоєння знань під час самостійної роботи учнів.	77
Галатюк Т.Ю. Формування методологічної культури старшокласників на основі діяльнісного підходу до вивчення природничих предметів.	82
Совгар О.М. Захист українського шкільництва в діяльності культурно-освітніх товариств Галичини кінця XIX – початку XX століття.	86
Дубич К.В., Данилюк К.В. Соціальний педагог в організації інклюзивного навчального процесу дітей з обмеженими фізичними можливостями.	89
Ставожинська-Гжондел Марія Багатокультурний діалог в контексті дитячої міграції як виклик сучасній школі.	92
Нечипорук Л.І. Проблема ресоціалізації дітей із сімей вимушених переселенців.	96
Лукаевич Роланд Педагогічні й етичні аспекти дослідження безпритульних методом спостереження з неявною участю.	99
Павелків В.Р. Формування деструктивної поведінки підлітків як наслідок десоціалізації.	103
Бриндіков Ю.Л. Реабілітація як сфера професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери.	106
Слозанська Г.І. Підготовка майбутніх соціальних працівників до застосування «casework» як методу соціальної роботи в територіальній громаді.	111
Левчук І.Б. Рефлексійний вплив соціально-психологічного театру в профілактично-корекційній роботі соціального педагога.	114
Лехолетова М.М. Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій діяльності.	118
Косарева О.І. Діагностика рівня розвитку соціальної компетентності як комплексної характеристики особистості майбутнього педагога.	122
Марчук Г.В. Дошкільний навчальний заклад як центр формування соціального досвіду старших дошкільників.	125
Найда Р.Г. Педагогічне проектування становлення самооцінки дошкільника в умовах освітнього середовища дошкільного закладу.	129
Конончук Д.І. Соціально-педагогічна підтримка у формуванні безпечної поведінки підлітків у оздоровчих таборах.	132
Катеринюк В.І. АРТ-терапевтичні вправи та техніки у контексті попередження девіацій у дітей та підлітків. ...	136
Кононко О.Л. Готовність майбутнього педагога до формування у дошкільників цілісної наукової картини світу.	139

Мирончук Н.М. Моделювання ситуацій самоорганізації у контекстній підготовці майбутніх викладачів вищої школи.	145
Дзюбишина Н.Б. Компетентнісний підхід у процесі підготовки майбутніх хореографів.	149
Волинець Ю.О. Стаднік Н.В. Формування професійно-дослідницької компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти.	153
Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку.	157
Романенко Л.В., Романенко К.А. Підготовка майбутнього вчителя до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів як наукова проблема.	160
Косарева Г.М. Діагностика сформованості когнітивного компонента толерантного ставлення до дітей з особливими потребами у майбутніх вихователів.	163
Козачук М.В. Формування професійної компетентності логопеда в умовах інклюзивної освіти.	167
Калаур С.М. Використання проблемних ситуацій та завдань під час формування у майбутніх фахівців соціальної сфери готовності до розв'язування професійних конфліктів.	171
Коваленко О.В. Управлінські ситуації як засіб підготовки організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності.	175
Грицай Н.Б. Дидактика біології як базова дисципліна у методичній підготовці майбутніх учителів біології: європейський та український контекст.	180
Чувасова Н.О. Проблемно-креативні ситуації в структуруванні змісту природничих дисциплін як засіб розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології.	184
Хміль Н.А. Зміст і структура професійної готовності майбутніх учителів до використання хмарних технологій у навчально-виховному процесі.	189
Павлюк Н.П. Ділове спілкування як основа комунікативної культури студентів, викладачів у вищих навчальних закладах.	193
Джеджєра К.В. Дефініції «Ділове спілкування», «Професійне спілкування», «Професійне ділове спілкування» у термінологічному тезаурусі стосовно комунікативної підготовки студентів.	197
Степанова О.І. Компетентісно-орієнтований підхід при викладанні культури мовлення майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів у контексті гуманізації освітнього процесу вищів.	201
Козлюк О.А. Стан підготовки майбутніх вихователів до формування гуманістичної спрямованості спілкування дошкільників.	205
Падалка О.І. Когнітивний компонент у структурі пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів.	208
Федорова Н.В. Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки.	211
Янцур М.С. Гуманістичний аспект професіологічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.	215
Галатюк Ю.М. Формування готовності майбутніх учителів фізики до проектування та організації творчої навчально-пізнавальної діяльності.	222
Горопах Н.М. Організація педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта»: компетентнісний аспект.	225
Мельничук О.В. Педагогічні здібності викладача вищого навчального закладу.	230
Павелків К.М. Професійна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови: сутність, зміст, структура.	232
Мосейчук Ю.Ю. Психолого-педагогічні підходи до педагогічного проектування професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з високим рівнем культури здоров'я.	236
Ващенко О.М. Методологічні засади підготовки майбутнього вчителя до використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі початкової школи.	240
Мондич О.В. Методика формування предметної компетентності майбутніх учителів початкових класів з анатомії та фізіології людини.	244
Конончук О.А. Компетентнісна складова у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти як умова попередження агресивної поведінки дошкільників.	247
Руденко Н.М. Формування конфліктологічної культури студентів на заняттях спецкурсу «Конфлікти в дитячому віці».	252
Володько Т.К. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя початкової школи засобами виставкової діяльності.	255
Тюска В.Б. Самореалізація майбутнього педагога – організатора дозвілля у клубній діяльності.	258
Ваколюк А.М., Дутчак В.В. Вплив фізичної культури на формування всебічно розвиненої особистості.	262
Юрчук О.І. Педагогічні умови підготовки студентів до здійснення рухового режиму в дошкільних навчальних закладах.	265
Войтович О.В. Сутність емоційної саморегуляції вихователя дошкільного закладу.	269
Осипчук О.П. Педагогічні умови формування моральної поведінки у молодших школярів.	272
Дуброва А.С. Тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови в контексті європейських вимог.	275
Станіславчук Н.І. Формування етичної компетентності студентів у вищій школі.	278
Луцик Г.О. Готовність майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки як теоретична проблема.	280

Горохівська Т.М. Структура професійно-педагогічної компетентності викладача: теоретичний аналіз.	284
Воронцова І.В. MIND MAP як засіб підвищення ефективності графічної підготовки студентів технічних коледжів.	288
Сушенцева Л.Л. Інтегровані предметні навчальні комплекси як основа формування професійної мобільності педагога професійного навчання машинобудівного профілю.	291
Давидович В.О., Томаш В.В. Сучасні підходи в організації групової та індивідуальної навчальної діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів на заняттях з машинобудівельних дисциплін.	296
Дичківська І.М. Теоретичне обґрунтування змісту рефлексивного компонента готовності до інноваційної діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.	300
Яницур Л.А. Інноваційно-пошукова робота педагога з методики образотворчої діяльності на різних етапах раннього і дошкільного дитинства.	303
Вертугіна В.М., Пугач А.Ю. Формування просторових уявлень у дітей п'ятого року життя (на матеріалі об'єктів екологічної стежини).	306
Глінчук Ю.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до запобігання учнівського травматизму.	309
Павлюк Т.О. Використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.	313
Семеняко Ю.Б. Емпіричне дослідження виховання культури споживання медіа-продукції у дітей старшого дошкільного віку в сім'ї.	316
Романюк А.А. Реалізація вчителями початкових класів принципу наочності в освітньому процесі початкової школи.	320
Артемова Ю.І. Методичні основи навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	323
Відомості про авторів.	327